

FAKTA- ARK

ÅKER GÅRD HAMAR

ÅKER GÅRD

Som en av landets største eiendomsaktører og eiendomsbesittere har Statsbygg et stort ansvar for å sikre og bevare de nasjonale verdiene som våre verneverdige eiendommer og kulturminner representerer.

I 2009 markeres Kulturminneåret med arrangementer over hele landet. Dagliglivets kulturminner er temaet. Mange mennesker har sitt daglige virke i verneverdige bygninger som Statsbygg forvalter.

FAKTA

Eiere av Åker gård:

1237-1537	Kirkegods
1537-1570	Krongods
1570-1647	Godseiere
1647-1931	Offiserer, lensmenn
1931-1945	Private eiere
1945-1946	Vang kommune
1946-2002	Forsvaret
2005 -	Statsbygg

BAKGRUNN

Åker gård ligger sentralt langs E6 og Mjøsa med utsyn mot Vikingskipet. Statsbygg kjøpte Åker gård av Forsvaret i august 2005, med hensikt å etablere Statsarkivet i Hedmark og Oppland på eiendommen.

Statsbygg har gjennomført flere arkeologiske og grunntekniske undersøkelser for å avklare rammene for utvikling. På bakgrunn av disse har Riksantikvaren frarådet den planlagte byggingen av Statsarkiv på Åker gård, da det kan komme i konflikt med viktige vernehensyn.

Nå ønsker Statsbygg å legge til rette for ny og levende bruk av Åker gård, blant annet med et mat-, måltid- og opplevelsessenter. Forhåpentligvis kan Åker gård snart videreføre sin posisjon som viktig møtested igjen.

HISTORIKK

Åker gård regnes for å være blant de 6-7 viktigste gårdene på Østlandet. Stedet har spilt en sentral rolle i landets historie som maktsenter og tingsted, for kongemakt såvel som aristokrati. Gårdens historie kan dokumenteres tilbake til 200-tallet, men det er gjort funn omkring gården som viser at det har vært bosetting sammenhengende siden steinalderen.

Stedet var også et historisk arnested for Hedmark og innlandet for øvrig. Sin første storhetstid hadde gården i yngre jernalder. Åker gård var kongsgård i vikingtiden, kirkegods i ca. 300 år, og deretter kvarter for lensherrer og offiserer.

FAKTA OM EIENDOMMEN

Eiendommen er på ca. 104 mål og omfatter elleve bygninger på til sammen 7174 m². Den eldste bygningen er fra 1650-tallet.

Gårdsanlegget omfattes av landsverneplan for Forsvaret, og fem av bygningene på gården er vedtaksfredet av Riksantikvaren. Fredningen omfatter inntunets tre bygninger og de to staburene, og omfatter både eksteriør og interiør. På uttunet skal fjøslåvens eksteriører bevares.

Hageanlegget er regulert til bevaring i eksisterende reguleringsplan, og det

Foto: Morten Brun

Foto: Marius Westlie

er knyttet store kulturhistoriske verdier til hagen. Eiendommen har stor kulturminneverdi, og potensialet for funn av automatisk fredede gjenstander i grunnen er stor.

Det er et betydelig akkumulert vedlikeholdsbehov utvendig og til dels innvendig på de fleste bygninger. På inntunet forgår det i disse dager en omfattende rehabilitering utvendig.

VISSTE DU...?

...at Snorre Sturlason forteller om Kongemøtet i 1046 mellom Magnus den Gode og Harald Hardråde, hvor kongene møttes på Åker for å dele landet og makten mellom seg?

...at ikke på noen annen norsk gård er det gjort så mange gullfunn i form av smykker og gjenstander fra før vikingtiden?

...at mest kjent av funnene i området er Åkerspenna som er utstilt på Kulturhistorisk museum? Beltespenna er laget av forgylt sølv, bronse og edelsteiner. Dette er et mesterstykke av et smedarbeid.

...at Åker gård er det rikeste området i Norge når det gjelder våpenfunn fra 600- til 1000-tallet? Det er funnet blant annet 24 sverd, 23 spydspisser, 13 økser, 8 skjoldbuler og 17 pilspisser.

...at Kong Olav V hadde bosted på Åker gård når han besøkte regionen? "Kon-

gerommet" som han brukte står der den dag i dag i tilfellet kongen trenger et sted å sove.

...at det har vært egen humlehage på Åker gård? Det ble brygget store mengder øl på gården, og den dag i dag slynger humleplantene seg langs verandaen på hovedhuset.

KONTAKTINFO

Spørsmål om eiendommen kan rettes til driftsleder Marius Westlie, tlf. 476 30 581.

Les mer om Statsbyggs eiendommer i Kulturminneåret på våre nettsider:

www.statsbygg.no

Åkerspenna
fra merovingertid
(550-800 e. Kr.)

UTGIVER

Statsbygg
Desember 2009
Opplag: 300
Foto forsiden: Trond Lillebo

Foto: Statsbygg